

Nomen est omen – Jožef Košič

MARIJA BAJZEK LUKAČ

Filozofska fakulteta ELTE, H 1088 Budapest,
Múzeum krt. 4–8, bajzek.maria@btk.elte.hu

V znanstvenem in jezikoslovnem delovanju Antona Vratuše se zrealijo temeljna prizadevanja Jožefa Košiča, ki je v 19. stoletju sistematično deloval za ohranjanje in utrjevanje prekmurskega jezika ter z njim povezane kulturne identitete. Košičevo bogato in vplivno delo je pomembno zaznamovalo razvoj prekmurščine in je spodbudilo tudi raziskovalce na Madžarskem. Dosledno in vztrajno prizadevanje Antona Vratuše za raziskovanje prekmurščine ter njegova zavzetost za uveljavljanje jezikovnih in narodnostnih pravic, tudi slovenske v Porabju, predstavljalo pomembno nadaljevanje in nadgradnjo Košičevega poslanstva.

Ključne besede: Košičevo življenjsko delo, Košičev sklad, Porabje, slovenistika v Budimpešti

The scholarly and linguistic work of academician Anton Vratuša reflects the fundamental efforts of Jožef Košič, who in the 19th century systematically worked to preserve and strengthen the Prekmurje language and the cultural identity associated with it. Košič's rich and influential legacy significantly shaped the subsequent development of the Prekmurje dialect, which also encouraged its research among Hungarian scholars. Anton Vratuša's consistent and persistent dedication to the study of the Prekmurje dialect, as well as his commitment to advancing linguistic and minority rights—including those of the Slovenes in the Rába Valley (Porabje)—represents an important continuation and enhancement of Košič's mission.

Keywords: legacy of Jožef Košič, Košič Foundation, Porabje, Slovene Studies in Budapest

O Jožefu Košiču

Jožef Košič (1788–1867) je bil od leta 1829 do smrti duhovnik na Gornjem Seniku. Ob dušnopastirskem delu se je ukvarjal z jezikom in kulturo porabskih Slovencev ter prispeval svoj delež k razvoju prekmurskega slovenskega knjižnega jezika. Oddalжил se je od tradicije, ki so jo zastopali evangeličanski in katoliški prekmurški pisci, in je v svojih delih obravnaval predvsem posvetne teme. V razpravi *Magyarország Vendus Tótokról* (O Slovencih na Ogrskem), ki jo je leta 1828 objavil v reviji *Tudományos Gyűjtemény*, je podrobno predstavil kulturo, jezik in versko življenje prekmurskih Slovencev. Prevedel je madžarsko slovnico Imreta Szalayja (*Kratki návuk vogrszkoga jezika*, 1833) in omogočil, da so se prekmurški Slovenci lahko izobraževali v madžarščini, hkrati pa je ustvaril osnovno slovnično terminologijo

v prekmurščini, k prevodu pa je dodal še slovarček. Kot narodni buditelj in prosvetitelj se je izkazal z deloma *Zobriszani Szloven i Szlovenka med Mürov i Rábov* (1845–1848) in *Sztarine zseleznih ino szalaszkih Szlovenov*, ki je bilo objavljeno šele leta 1914. Trudil se je, da bi svoj narod v domačem jeziku seznanil z zgodovino Madžarske, zato je napisal knjigo *Zgodbe vogerszkoga králesztva* (1848). Njegova vsestranska dejavnost je temeljila na široki razgledanosti in jezikovni spretnosti. Pri svojem delu je izhajal iz prekmurskega narečja, zaradi terminološke natančnosti je črpal tudi iz drugih virov, predvsem iz del slovenskih in kajkavskih avtorjev, hkrati pa je tvoril številne nove besede.

Stanko Vraz je ob Košičevem prevodu madžarske slovnice Imreta Szalayja napisal sonet *Hoj Košič!*, v katerem tako ocenjuje Košičevo delo:

Zastoj ti trud ves. Se smeje ti čedni;
 bičujejo pa te satirni biči,
 z rešetkom vodo grabiš in boš grabil.
 Na priklad ti posluhni in pogledni:
 Prej vranin krik do včili se slaviči,
 Slovenč kak z madjarino bo se davil!

Jožef Košič je bil pravzaprav pripravljen na takšne odzive (Jesenšek 2025: 99), saj je v Uvodu slovnice zapisal:

Vido szam pri tom deli naprej vnouge loczne prouti meni nategnjene, – ali jasz szam sze nej zbojao lagojih jezikov, steri (fruges consumere nati) szami nikaj dobra neznajoucsi szpecsti, radi ospotavajo lüczke naj bougse reje, ino liki kakse szove v-kmici na hüdo i dobro ednako breccsijo. [...] Vüpaó szam sze, da ti csednejsi premiszlivsi tou, kak ‘smetno je prvomi po nevtretoj pouti hoditi. (Košič 1833: V)

Slovnico madžarskega jezika v prekmurskem slovenskem prevodu priporoča svojim rojakom, naj jo berejo in se iz nje učijo, saj jo je pripravil v njihovo korist.

Leta 1992 je v sodelovanju Vilka Novaka in Istvána Lukácsa v Budimpešti izšel izbor Košičevih del. V knjigi je bila objavljena pregledna študija Vilka Novaka in prevod Košičevega dela *O Slovencih na Ogrskem* (A Magyar Országí Vendus-Tótokról) v knjižno slovenščino, delo *Zobriszani Szloven i Szlovenka med Mürov in Rábov* ter odlomki iz dela *Zgodbe Vogerszkega Králesztva, Sztarin Z'eleznih ino Szalaszkih Szlovenov*, Košičev predgovor k prevodu madžarske slovnice *Kratki Navuk Vogrszkoga Jezika* ter pesem *Szlovenszka Peszem na dén odpíranja prvoga Vogrszkoga Gledaliscsa vu Pesti 21-a Mesnjeka 1837*, ki jo je napisal kot pozdrav ob odprtju prvega madžarskega gledališča. Urednica knjige Marija Bajzek Lukač pa je pripravila slovarček manj znanih prekmurskih besed.

O Košičevem skladu

Po temeljiti seznanitvi z deli Jožefa Košiča, ugotovitvami Vilka Novaka kot raziskovalca prekmurskih piscev, se je rodila ideja o nadaljevanju Košičeve misli za ohranjanje slovenskega jezika in identitete v Porabju. Po tranziciji, v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, so na Madžarskem zaživele številne civilne pobude, nastajale so nevladne organizacije in tako je nastal tudi Košičev sklad, ki je zagotavljal institucionalne okvire za delovanje v Košičevem in Vratuševem duhu. Ustanovna seja Sklada je bila 16. januarja 1993, ustanovitelj je bil István Lukács, ki je pripravil ustanovno listino, zagotovil začetno premoženje, imenoval desetčlanski upravni odbor in poskrbel za registracijo na sodišču. V Ustanovni listini so bili zapisani naslednji cilji: pomoč slovenskim dijakom in odraslim na Madžarskem pri izobraževanju v maternem jeziku; nudenje materialne pomoči publikacijam in prireditvam o Košičevem življenjskem delu ter vsem publikacijam o Slovencih na Madžarskem; spodbujanje gospodarskega razvoja Slovencev na Madžarskem; krepitev duhovnega življenja Slovencev na Madžarskem; spodbujanje madžarsko-slovenskih stikov; promocija Porabja.

Sklad s sedežem v Budimpešti je 5. 5. 1993 registriralo Sodišče v Glavnem mestu. Ustanovitelj je imenoval upravni odbor: Janeza Lombergarja in Janeza Ujčiča (ob drugem imenovanju) kot predsednika, Marijo Bajzek Lukač kot sekretarko, Ferenc Hajósa, Ferija Lainščka, Mirana Hladnika (ob drugem imenovanju), Zinko Zorko, Sándorja Bediča, Lászla Domjána, Karla Kajczárja, Martina Ropoša in Elizabeto Bedi Soós kot člane. Upravni odbor je prvič zasedal 9. 5. 1993 in se je dogovoril o dejavnostih v Skladu s cilji, ki so bili zapisani v Ustanovni listini. Odločil je o razpisu štipendij dijakom porabskih šol in organizaciji simpozija o Jožefu Košiču. Oktobra leta 1993 je v Števanovcih potekal simpozij *Košič in njegov čas*, ki so se ga z referatom udeležili ugledni raziskovalci Košičeve dediščine, med njimi mariborski pomožni škof Jože Smej, duhovnika Lojze Kozar starejši in Lojze Kozar mlajši, István Fried, István Lukács, Martina Orožen, Vlado Nartnik, Zinka Zorko, Marko Jesenšek, Majda Potrata, Irena Stramljič-Breznik, Marija Bajzek Lukač in Franc Kuzmič. Referati s simpozija so bili leta 1994 objavljeni s finančno pomočjo madžarskega ministrstva za kulturo in šolstvo. Sklad se je zavzel za ponovno namestitev slovenskega duhovnika na Gornjem Seniku, saj je bil po smrti Jánoša Kúharja leta 1987 nameščen madžarski duhovnik in slovenščina je bila s tem izrinjena tudi iz cerkve. Za slovenskega duhovnika so se borili tudi prebivalci Gornjega Senika, ki so poslali prošnjo sombotelškemu škofu, naj jim zagotovi slovenskega duhovnika. Člane upravnega odbora Košičevega sklada je sprejel mariborski škof Franc Kramberger, ki je razumel prošnjo Seničanov in po dogovoru obeh škofij je bil na Gornji

Senik poslan prekmurski duhovnik Ivan Camplin. Do imenovanja domačega duhovnika Ferenca Merklia je vsako nedeljo maševal v slovenščini in opravljal tudi druge obrede, nameščeni madžarski duhovnik Sándor Bencze pa v madžarščini. Sklad je še istega leta pred božičem na slavnostni prireditvi 48 porabskim dijakom in dvema ministrantom podelil štipendijo, izplačila so se nadaljevala tudi v naslednjih letih. Denarni znesek je bil spodbuda dijakom pri učenju slovenščine, prejemnike štipendij so na podlagi učnega uspeha izbrali njihovi učitelji. Štipendijo sta prejela tudi ministranta, ki sta ministrirala slovenskemu duhovniku Camplinu. Ideja štipendiranja je bila na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja zelo napredna, državne institucije in manjšinske samouprave so šele pred leti uvedle štipendije za dijake narodnostnih šol. Nagrado bi si seveda zaslužili tudi učitelji, kar pa zaradi skromnih finančnih virov Sklada ni bilo izvedljivo. Šolama na Gornjem Seniku in v Števanovcih je Sklad s pomočjo takratnega predsednika Janeza Ujčiča zagotovil računalnike s slovensko programsko opremo Word, vsem učiteljem slovenščine pa Madžarsko-slovenski in Slovensko-madžarski slovar Elizabete Bernjak. Danes, ko imajo šole sodobno računalniško opremo, laboratorije (slovarji in drugo gradivo je dosegljivo na spletu), se morda zdijo donacije Sklada skromne. Upoštevati pa moramo, da so bile razmere v devetdesetih letih bistveno drugačne, možnosti skromne, finančna podpora Madžarske in Slovenije prav tako; v porabskih šolah ni bilo pisalnega stroja s slovenskimi črkami niti internetne povezave. Obstoječe institucije porabskih Slovencev (radio, tednik, televizijska oddaja) so se vsako leto borile za potrebna finančna sredstva. Sklad se je po svojih močeh trudil, da bi zagotovil nekaj osnovnih pripomočkov.

Sklad je nadaljeval z uresničevanjem načrtanih ciljev, ki so bili bolj intelektualni kot materialni. Leta 1995 in 1996 je organiziral zbiranje narečnega gradiva v Sakalovcih, Slovenski vesi in Števanovcih. Skupino dialektologov je obakrat vodila Zinka Zorko, ki je organizirala tudi profesionalnega snemalca in je bilo delo na terenu dokumentirano tudi s kamero. Tretji cilj dialektologov je bil Tarany v županiji Somogy, kamor so se Prekmurci preselili v 17. stoletju. Želeli so poiskati in anketirati prebivalce, ki so po hudih preizkušnjah v tem kraju še govorili slovensko. Dogodek je bil iz osebnih razlogov odpovedan, do načrtovanega obiska Slovencev v Somogyu ni prišlo, že pridobljena finančna sredstva pa je bilo treba vrniti.

Sklad je v času svojega delovanja objavil več publikacij. Leta 1996 je izšla knjiga *A vend kéréds* (Vendsko vprašanje), urednik knjige je bil István Lukács, v njej je zbral vse, kar se je vedelo in je bilo treba vedeti o t. i. vendskem vprašanju, torej kako so ga razumeli npr. Mátyás Rát, Jožef Košič, Franc Ivanoczy, Sándor Mikola, Matija Slavič in Endre Angyal. V tem letu je izšla tudi knjiga Tiborja Zsige *Muravidéktől Trianonig* (Od Prekmurja do

Trianona), na katero se je odzval Vilko Novak, tako da je ostro polemiziral z avtorjem knjige ter izpostavil njegove zablode. Najbolj zagrizen zagovornik vendske teorije je bil Sándor Mikola, svetovalec madžarske delegacije na pogajanjih o usodi Prekmurja v Trianonu. Ugleden madžarski literarni zgodovinar Endre Angyal je vprašanje razjasnil z zgodovinskim pregledom in razkril Mikolove manipulacije o vendskem jeziku in narodu ter potomcih Keltov ter izrazil upanje, da bo prišel čas, ko bodo izdali Kleklove spomine in Pavlovo Prekmursko slovensko slovnico. Leta 1998 je izšla dvojezična knjiga *Ujemanja in razhajanja / Hasonlóságok és különbözőségek*, v kateri so zbrane in prevedene študije o slovensko-madžarskih literarnih stikih. Avtorji prispevkov so ugledni komparativisti István Fried, Avgust Pavel, Marjanca Mihelič, István Lukács, Jože Pogačnik, Majda Potrata, Vilko Novak, Štefan Barbarič, Stojan Vujičić, Dezső Tandori, Orsolya Gállos, Milko Matičetov in Vlado Nartnik – obravnavajo vprašanja recepcije, stike in vzporednice, razmišljajo o svetu prevodov in kralju Matjažu pri Slovencih. Knjigo sta uredila István Fried in István Lukács. Isto leto je izšel tudi zbornik simpozija *Slovensko-madžarski jezikovni in književni stiki od Košiča do danes*, ki sta ga novembra 1997 organizirala Košičev sklad in Katedra za slovanske filologije Filozofske fakultete na ELTE. Simpozija so se udeležili odlični poznavalci in oblikovalci slovensko-madžarskih literarnih in jezikovnih kontaktov: István Nyomárkay, Martina Orožen, Zinka Zorko, Karel Gadányi, Marija Kozar-Mukič, Marija Jež, Elizabeta Bernjak, Zoltán Miklós Molnár, Marko Jesenšek, Mladen Pavičić, István Lőkös, István Fried, Majda Potrata, Orsolya Gállos, Jožica Čeh, Ibolya Doncsecz, Vlado Nartnik, Marija Sulics Leskovar in István Lukács.

Upravni odbor je podprl predlog odkritja spominske plošče Jožefu Košiču. Odkril in posvetil jo je mariborski škof Jožef Smej, tako da na gornjeseniški cerkvi tudi danes spominja na več desetletno vsestransko delovanje slovenskega duhovnika.

Sponzorji in podporniki sklada so bili ministrstva Republike Slovenije in Republike Madžarske, medijske hiše, banke, gospodarske organizacije in tudi posamezniki simpatizerji. Finančna sredstva Sklada so počasi usihala, proti koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja je bilo vedno težje pridobiti sredstva na madžarskih javnih razpisih, še zlasti za financiranje intelektualnega dela, zato se je vodstvo Sklada odločilo, da bo začasno zamrznilo delovanje in počakalo na boljše čase. Ime Sklada se je nekaj časa še pojavljalo v določenih letnih poročilih. Sodišče Glavnega mesta je 6. decembra 2017 na predlog Tožilstva Glavnega mesta pravnomočno ugotovilo, da je Sklad prenehal delovati in ga je izbrisalo iz evidence – enaka usoda je doletela tudi druge neaktivne nevladne organizacije. Danes Košičev sklad sploh ne bi mogel delovati kot je nekoč, saj se je zakonodaja na Madžarskem spremenila.

Slovenistika v Budimpešti

Če se ena vrata zaprejo, se odprejo nova. Tako je bilo tudi z nadaljevanjem poslanstva Košičevega sklada na Filozofski fakulteti ELTE. V 20. stoletju so bile na Univerzi v Budimpešti ustanovljene številne katedre za slovanske jezike. Učitelje za porabske šole so v petdesetih letih izobraževali na Pedagoški fakulteti Jánosa Csereja Apáczaija v Budimpešti. Po zaprtju visoke šole so se porabski učitelji na Madžarskem izpopolnjevali na Visoki šoli Dániela Berzsenyija v Sombotelu, kjer so na začetku sedemdesetih let odprli lektorat za slovenski jezik, leta 1981 pa Katedro za slovenski jezik. Leta 1981 so na Filozofski fakulteti ELTE v Budimpešti odprli lektorat za slovenski jezik. Pot slovenščini kot študijski smeri se je na ELTE odprla v času akreditacijskega postopka bolonjskega študija. István Lukács, predstojnik Katedre za slovanske filologije, je pripravil program prvostopenjskega študija slovenščine, ki je bil uspešno akreditiran, kasneje pa tudi program druge stopnje. Študij slovenščine na prvi stopnji je bil omogočen leta 2006, na drugi stopnji pa se je nadaljeval od leta 2009. Med letoma 2006 in 2009 je jezikoslovje predaval gostujoči profesor Marko Jesenšek. Na fakulteti delujejo doktorske šole in doktorski programi, dva diplomanta slovenistike sta se vpisala na doktorski študij književnosti, dva pa na jezikoslovje, dva sta že doktorirala. Slovenščina je zanimiva tudi kot pedagoška smer, saj sodelovanje z ostalimi fakultetami Univerze omogoča veliko povezav s humanistiko in naravoslovjem. Slovenistika v Budimpešti ni le študijska smer, temveč tudi znanstvena delavnica, v kateri se študenti seznanjajo s prevajanjem in tolmačenjem, prevajanjem literarnih del, z branjem in analizo starih prekmurskih besedil in pripravo slovarjev.

Predstojnik Katedre za slovanske filologije István Lukács je ustanovil znanstveno zbirko slavističnih publikacij *Opera Slavica Budapestinensia* in v okviru nje podzbirke *Litterae Slavicae, Linguae Slavicae, Symposia Slavica* in *Didactica Slavica*. V knjižni zbirki so bile objavljene tudi knjige in študije s področja slovenistike. Uredniki Marija Bajzek, István Lukács in Mladen Pavičić so v letih 2007, 2008, 2009 in 2010 pripravili štiri zvezke dvojezične antologije slovenske književnosti, zbirko študij o slovensko-madžarskih literarnih stikih, knjigi Marka Jesenška *Prekmuriana: fejezetek a szlovén nyelv történetéből* (Prekmuriana: poglavja iz zgodovine slovenskega jezika) in *A szlovén nyelv válaszútjai egykor és ma* (Razpotja slovenskega jezika nekoč in danes); v knjigi *Kis szláv lexikográfia* (Mala slovanska leksikografija) je bila objavljena študija Marije Bajzek o slovenski leksikografiji, v podzbirki *Symposia Slavica* je izšel zbornik predavanj simpozija *Slovenistika 10*, organiziranega ob 10. obletnici Slovenistike na ELTE. István Lukács je objavil monografijo o kralju Matjažu, Marija Bajzek Lukač je prevedla

Prekmursko slovensko slovnico Avgusta Pavla, ki je 70 let ostala v rokopisu, leta 2013 pa jo je objavil Marko Jesenšek v zbirki Zora. Študenti so ob mentorstvu lektorja Mladena Pavičiča sodelovali pri prevajanju literarnih besedil v zgoraj omenjeni antologiji in tudi sodobnih slovenskih pisateljev in pesnikov, prevajanju dokumentarnih filmov itd. Največji projekt slovenistike v Budimpešti je bil *Veliki madžarsko-slovenski slovar*, ki ji je bil zaupan leta 2015. Ugledna založba Akadémiai Kiadó je zagotovila madžarske geselske članke z iztočnico, zaglavjem s slovničnimi podatki, zgledi in frazeološkim gnezdom. Dovolila je uporabo svojega programa za urejanje slovarjev in odprla vse svoje na spletu dostopne slovarje, nudila je strokovno pomoč in objavila slovar na svoji spletni strani <http://www.szotar.net>. Nosilec projekta je bil István Lukács, glavna urednica Marija Bajzek Lukač, lektorja Natalija Ulčnik in Mladen Pavičič, uredniki Előd Dudás, György Rágyanszki, Brigitta Soós, Tímea Tomka in Alma Várkonyi, programer pa Zoltán Gál. Slovanski projekt se je zaključil leta 2020. Slovar vsebuje 79.500 slovarskih sestavkov, 200.000 ustreznice v ciljnem jeziku ter 45.000 stavkov in besednih zvez kot ilustrativno gradivo. Na spletni strani založbe <http://www.szotar.net> je bil pet let dostopen brezplačno. Slovar je imel konec leta 2024 več kot 4.000 registriranih uporabnikov.

Slovenistika kot študijska smer je bila na Univerzi v Budimpešti akreditirana v času, ko so na velikih evropskih univerzah slovenistike zapirali ali pa združevali z drugimi smermi. Na slovenistiki so poučevali gostujoči redni profesor iz Slovenije Marko Jesenšek, redni profesor z doktoratom Madžarske akademije znanosti István Lukács, izredna profesorica Marija Bajzek Lukač in lektor z znanstvenim nazivom Mladen Pavičič.

Literatura

Endre ANGYAL, 1996: A vend kérdés. *A vend kérdés. Válogatás eszmék és téveszmék bőséges tárházából.* Ur. Stjepan Lukač. Budapest: Kossics Alapítvány/Košičev sklad. 71–104.

Marija BAJZEK LUKAČ, 2004 = Lukácsné Bajzek Maria: A szlovén szótáriródalom. *Kis szláv lexikográfia.* (Opera Slavica Budapestinensia Lingua Slavica). Ur. István Nyomárkay, István Vig. Budapest: ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék. 28–49.

Marija BAJZEK LUKAČ, 2013: *August Pavel, Prekmurska slovenska slovnica. Vend nyelvten.* (Zora, 100). Prevedla Marija Bajzek Lukač. Uredil Marko Jesenšek. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta.

Marija BAJZEK LUKAČ (ur.), 2017: *Slovenistika 10.* (Opera Slavica Budapestinensia. Symposia Slavica). Ur. Lukácsné Bajzek Mária. Budapest: ELTE BTK, Szláv Filológiai Tanszék.

Marija BAJZEK LUKAČ (ur.), *Veliki madžarsko-slovenski slovar*. Budapest: ELTE BTK; Akadémiai Kiadó. <http://www.szotar.net>

Elizabeta BERNJAK, 1995: *Madžarsko-slovenski, Slovensko-madžarski slovar; Magyar-szlovén, szlovén-magyar szótár*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

István FRIED (ur.), István LUKÁCS (ur.), 1998: *Hasonlóságok és különbözőségek. Tanulmányok a magyar-szlovén irodalmi kapcsolatokról/Ujemanja in razhajanja. Študije o slovensko-madžarskih literarnih stikih* Budapest: Kossics alapítvány/Budimpešta: Košičev sklad.

Marko JESENŠEK, 2010 *Prekmuriana. Fejezetek a szlovén nyelv történetéből*. Budapest: Balassi kiadó.

Marko JESENŠEK, 2021: *A szlovén nyelv választójai egykor és ma/Razpotja slovenskega jezika nekoč in danes*. Budapest: ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék.

Marko JESENŠEK, 2025. *Poglavja o različicah slovenskega jezika*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.

Jožef KOŠIČ, 1828: A Magyar Országi Vendus-Tótokról. (O Slovincih na Ogrskem) [közli] Csaplovics János. *Tudományos Gyűjtemény* 5, 3–50.

A Magyar Országi Vendus-Tótokról. Kedveskedő (Bécs) 1824, 19–42.

O Slovincih na Ogrskem. *Jožef Košič, Življenje Slovencev med Muro in Rabo*. Izbor del Vilko Novak, Stjepan Lukač. Ur. Marija Bajzek. Budimpešta, 1992. 17–52.

Jožef KOŠIČ, 1833: *Kratki návuk vogrskzoga jezika za zacsetnike vödáni od Szalay Imrea; na vandalszka vüsta prenesseni po Kossics Jó'sefi*. V-Grádczi. Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si

Jožef KOŠIČ, 1845–1848: *Zobriszani Szloven i Szlovenka med Mürov i Rábov*. Körmend. Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si

Jožef KOŠIČ, 1914: *Sztarine zseleznih ino szalaszkih Szlovenov*. Rokopis.

Starine Železnih ino Salaskih Slovencev. *Jožef Košič, Življenje Slovencev med Muro in Rabo*. Izbor del Vilko Novak, Stjepan Lukač. Ur. Marija Bajzek. Budimpešta, 1992. 149–178.

Jožef KOŠIČ, 1848: *Zgodbe vogerszkoga králesztva*. V-Szombotheli. Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si

István LUKÁCS, 2001: *A megváltó Mátyás király színeváltozásai a szlovén néphagyományban és szépirodalomban: a világ archetipikus víziója*. Budapest: Lucidus Kiadó; L. István.

István LUKÁCS (ur.), 1996: *A vend kérdés. Válogatás eszmék és téveszmék bőséges tárházából*. Ur. Stjepan Lukač. Budapest: Kossics Alapítvány/Košičev sklad.

Vilko NOVAK, István LUKÁCS, Marija BAJZEK, 1992: *Jožef Košič, Življenje Slovencev med Muro in Rabo*. Budimpešta: Košičev sklad.

István NYOMÁRKAY (ur.), Stjepan LUKAČ (ur.), 1998: *Slovensko-madžarski jezikovni in književni stiki od Košiča do danes*. Budimpešta: Košičev sklad.

Stanko VRAZ, 1952: *Hoj Košič! Slovenska djela*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Tibor ZSIGA, 1996: *Muravidéktől Trianonig*. Lendava: Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet/Zavod za kulturo madžarske narodnosti.

Anton VRATUŠA idr. (ur.), 2008: *Živeti z mejo: Panonski prostor in ljudje ob dveh tromejah*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Inštitut za narodnostna vprašanja.

SUMMARY

Nomen est Omen—Jožef Košič

Academician Anton Vratuša began his scholarly career by researching the Prekmurje dialects and the Goričko speech, with particular attention to the Prekmurje authors Števan Küzmič and Mikloš Küzmič. Throughout his work, he closely monitored the linguistic situation in Porabje and the fate of Slovenes in Hungary, with whom he maintained strong connections. As the editor of the anthology *Living with the Border: The Pannonian Space and People at Two Tripoints* (2008), he helped shape the academic perspective on the life of Slovenes in Porabje. He was also the initiator of the establishment of the Committee for the Study of National Minorities at the Slovenian Academy of Sciences and Arts (SAZU), which focuses on the multidisciplinary study of national minorities, their languages, cultures, and histories in Slovenia and neighboring countries. His life and work bring to mind the legacy of Jožef Košič, who, a century before him, contributed significantly to the development of the Prekmurje regional literary language through his works written in Prekmurje Slovene. Košič's long-term engagement in Gornji Senik is remembered by Slovenes in Hungary, and his tombstone serves as a reminder of our Slovene roots. The Jožef Košič Foundation and its collaborators have endeavored to present the works of important Prekmurje authors, contribute to the preservation of the Porabje dialect, and foster the use of the Slovene language. This article outlines the Foundation's work from thirty years ago and the continuation of its original mission at the Department of Slovene Studies at ELTE in Budapest.